

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

YSMB3011

30. november 2020

YS innspill til handlingsplanen om bærekraftsarbeidet i Norge

Alle FNs bærekraftsmål er relevante for YS og YS medlemsforbund. Hvis vi skal fremheve noen så er det følgende: 01 Utrydde fattigdom, 04 God utdanning, 05 Likestilling mellom kjønnene, 08 Anstendig arbeid og økonomisk vekst, 09 Industri, innovasjon og infrastruktur, 10 Mindre ulikhet, 12 Ansvarlig forbruk og produksjon, 13 Stoppe klimaendringene, 16 Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner og ikke minst 17 Samarbeid for å nå målene.

Når det gjelder målgruppe og mål så ligger svaret her i den norske samarbeidsmodellen. Målgruppen er arbeidstakere og arbeidsgivere på alle nivåer i den norske samarbeidsmodellen. Partssamarbeidet i norsk arbeidsliv er nøkkelen til å realisere de samlede målene, og handlingsplanen bør eksplisitt ha tydelige og forpliktende referanser til hvordan medbestemmelse og partssamarbeid skal gjennomføres på alle nivå og sektorer av norsk arbeidsliv.

Det er viktig å sikre arbeidstakerne retten til å delta aktivt i utviklingen av et mer bærekraftig arbeidsliv. Suksesshistoriene bak større nasjonale endringsprosesser handler blant annet om medbestemmelse, omskolering og videreutdanning, medarbeiderdrevet innovasjon og aktiv arbeidsmarkeds- og næringspolitikk. Omstillingen til og realisering av bærekraftsmålene vil ligne andre endringsprosesser vi tidligere har vært gjennom i Norge.

En viktig grunn til at endring og omstilling ikke finner sted er at de ansatte ikke blir involvert i prosesser, og dermed ikke får eierskap til mål og måloppnåelse. Det vil være viktig å få til et bredt engasjement blant og involvere av de ansatte i utviklingen av mer bærekraftige virksomheter. Dette kan sikres gjennom nasjonale strategier, partssammensatte utvalg, avtaleverket eller samarbeidsavtaler.

Tariffavtalene vil også være verktøy for å sikre samarbeid og medvirkning til et mer bærekraftig arbeidsliv. Allerede ved hovedavtaleforhandlingene i 2010 kom partene til enighet om at klima, miljø og bærekraftig utvikling skal være en del av partssamarbeidet. Utfordringen har vært hvordan dette skal utføres i praksis, og hvordan man best mulig kan følge opp og operasjonalisere hovedavtalenes intensjoner på disse områdene.

Rettferdig omstilling

I arbeidet med å realisere og operasjonalisere bærekraftsmålene i norske økonomi, og i internasjonal sammenheng, er rettferdig omstilling (just transition) et spesielt viktig premiss for YS. For oss betyr dette at endringer og omstillinger kommer alle til gode, og sikrer tryggere, bedre og mer fremtidsrettede arbeidsplasser. For YS er det viktig med en rettferdig omstilling slik at ikke grupper eller enkeltmennesker får unødige store belastninger. Det vil også være viktig å sikre arbeidstakerne retten til

å delta aktivt i utviklingen av et mer bærekraftig arbeidsliv. Det ligger mange positive muligheter i en omstilling til en mer bærekraftig utvikling og grønnere arbeidsplasser. Men det forutsetter skikkelige planer, involvering og oppfølging.

Innretning

På spørsmål innretning på handlingsplanen så bør dokumentet ha fokus på å sikre lokal operasjonalisering av ulike mål i offentlig og private virksomheter. I tillegg til en samarbeidsmodell som sikrer gode arbeidsprosesser og bred forankring, så har Norge kapitalen, naturressurser, et omstillingsdyktig arbeidsliv og arbeidstakere med høy kompetanse. De utfordringene som beskrives gjennom målene kan bare løses gjennom en dugnad hvor hele økonomien er med, men hvor hver sektors og hver bransjes særegenheter utnyttes optimalt for å nå målene. Til dette arbeidet trenger vi verktøy som kan bidra til at bærekraft og verdiskaping enkelt kan operasjonaliseres i virksomhetene, i bransjene og i økonomien som helhet. YS gjennomførte i 2014 en prosjekt om grønn økonomi i Norge, og hvor vi utviklet verktøy for nettopp å gjøre overordnede nasjonale mål mer relevante for lokal utvikling og samarbeid. Modellen som ble utviklet i dette prosjektet, og som ble testet i pilotprosjekter i lokale virksomheter, kan gi inspirasjon til videre tenkning rundt lokal operasjonalisering av arbeidet med å implementere bærekraftsmålene i norsk økonomi - <https://s32603.pcdn.co/wp-content/uploads/2016/11/RapportEcon.pdf>.

Kompetanse

En viktig forutsetning for at handlingsplanene og målene skal kunne gjennomføres og operasjonaliseres, er tilstrekkelig kunnskap og kompetanse. YS mener det er viktig at arbeidstakerne sikres den nødvendige kompetansen, og de verktøy, som trengs til å forstå og jobbe systematisk med å fremme målene som er satt i den enkelte bransje og virksomhet. Det er de som er nærmest sitt eget arbeid som best kan identifisere de endringer og forbedringer som skal til for at arbeidsplassen blir mer bærekraftig og målene nås. Sysselsetting, og arbeidsplasser, berøres på flere måter når økonomien orienteres i en mer bærekraftig retning: Nye jobber dukker opp mens andre forsvinner. Innhold og innretning på mange jobber endres når fag og arbeidsmetoder endres. Enkelte arbeidstakere må foreta karriereskifter for å tilpasse seg de behov som samfunns- og næringslivet vil ha i fremtiden. Etter- og videreutdanning og omskolering for arbeidstakere er derfor nødvendig. Det må på plass finansieringsordninger som gjør slike omstillinger mulig. For å sikre en bred involvering av de ansatte og medarbeiderdrevet innovasjon må det sørges for en relevant kompetanseutvikling for arbeidstakerne. Kompetansebehovet må kartlegges og tilpasses i ulike utdanningsystemer, inkludert fremtidige systemet for livslang læring.

Med vennlig hilsen

Håvard Lismoen (Sign.)

Fagsjef

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - YS